

ŽIVA KULTURNA DEDIŠČINA SLOVENIJE

Bistrške škuorke

Ime: Bistrške škuorke

Zvrst: Uprizoritev in predstavitev

Podzvrst: Ljudsko petje

Predmetna oznaka: Ženski kvartet

Lokacija: Ilirska Bistrica, občina Ilirska Bistrica

Nosilec izročila, znanja ali dejavnosti: Kulturno društvo Bistrške škuorke, Topolc 61, 6250 Ilirska Bistrica, Tel. +38631339272, skuorke@gmail.com, <http://www.bistrske-skuorke.si/>

Geokode lokacije (GPS): Središče Ilirske Bistrice N 45° 33' 52", E 14° 14' 55"

Prostor dediščine: Bistriško, Slovenija, sosednje in druge evropske dežele .

Pristojnosti: Etnomuzikologija, Etnologija

Povezave z ustanovami: Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU (<http://gni.zrc-sazu.si/index.php?q=sl>)

Povezave z registri:

Avtorji prijave: Jride Mršnik Poljšak (Bistrške Škuorke, Ilirska Bistrica), dr. Naško Križnar (Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU, Ljubljana), dr. Urša Šivic (Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU, Ljubljana).

Opis dediščine

Pevsko skupino Bistrške škuorke sestavljajo štiri dekleta: Mojca Klanšček, Tanja Jenko, Kristina Boštjančič in Jride Mršnik Poljšak. Po poklicu so športnica, profesorica, ekonomistka in pravnica. Leta 1994 so ustanovile pevsko skupino, pozneje pa kulturno društvo za raziskovanje, zbiranje, ohranjanje in zlasti prepevanje ljudskih pesmi. Ime Bistrške škuorke je nastalo iz stare šege, povezane s »škorc«, tj. odrezki hloda, ki nimajo velike vrednosti, bistvenega pomena pa so bili pri stari pustni šegi, ko so fantje več »škorcev«, povezanih v verigo, vlekli po vasi in se ustavljali ob hišah, kjer so prebivala samska dekleta ter jim v zameno za fanta ali samo za srečo, da bi ga prej dobile, dali »škorc«.

Pevski program nastaja tako, da članice skupine obiskujejo starejše ljudi in se pri njih naučijo pesmi in načinov petja. Program zajema širok spekter pesmi iz občine Ilirska Bistrica in širše okolice. Na njihovem sporedu je 23 pesmi. Bistrške škuorke pojejo triglasno. Ne pojejo po notah in ohranjajo staro, nezborovsko petje. Poseben del njihove celostne podobe so tudi praznja in delovna oblačila, ki so jih ženske na Bistriškem nosile na začetku 20. stoletja.

Skupina je v kraju dobro sprejeta in cenjena. V prihodnosti načrtujejo širjenje društva, zlasti z mlajšimi člani. Veliko nastopajo po vsej Sloveniji in po svetu. S tem širijo zanimanje za pevsko dediščino in zastopajo svoj kraj, občino in državo. Bile so že pri zamejskih Slovencih v Italiji in pri Slovencih na Bazovici pri Reki. Na povabilo slovenskih izseljencev so večkrat gostovale v tujini (Nemčija, Češka, Norveška, Francija).

Vsako leto se udeležijo občinske revije in revije »Primorska poje« in so bile večkrat nagrajene: leta 2004 so prejele bronasto plaketo občine Ilirska Bistrica za desetletno delovanje na etno-kulturnem področju, leta 2007 pa srebrno plaketo občine Ilirska Bistrica za posebne dosežke. Leta 2004 so sodelovale pri snemanju oddaje »Slovenska zemlja v pesmi in besedi« na Radiu Slovenija, ki je bila namenjena počastitvi vstopa Slovenije v Evropsko Unijo. Leta 2008 so kot edine predstavnice Slovenije nastopile na Mednarodnem tekmovanju malih vokalnih skupin v Veliki Gorici na Hrvaškem, kjer so zmagale in poleg častnega priznanja za prvo mesto prejele še nagrado za najboljšo solistično izvedbo. Decembra 2004 so ob 10-letnici delovanja izdale zgoščenko in kaseto z 18 ljudskimi pesmimi z Bistriškega. Prejele so tudi bronasto Maroltovo značko Javnega sklada Republike Slovenije za več kot petletno delovanje na pevskem področju. Ob 12-letnici delovanja so leta 2006 prejele srebrno Maroltovo značko Javnega sklada Republike Slovenije za več kot desetletno ustvarjanje v ljubiteljski folklorni dejavnosti.

V Sloveniji sodi skupina Bistrške škuorke med tiste izvajalske skupine, ki ustvarjajo rekonstrukcijo ljudskega petja, vendar pa je – glede na nekatere izrazito rekonstrukcijske,

predvsem 'mestne' skupine – drugačna po tem, da je povezana s tradicijo ljudskega petja v domačem okolju in z lokalnim pesemskim sporedom. Skupina predstavlja pomemben segment današnje ljudsko-pevske kulture, in sicer zaradi povezanosti z lokalno tradicijo in zaradi kakovostne izvedbene ravni.

Skupina goji ljudsko petje svojega lokalnega območja, spored pa sprejema po načelih ustnega izročila, tj. po lastnem spominu ali z zbiranjem pesmi pri starejši generaciji. Skupina z zbiranjem opravlja etnomuzikološko delo ohranjanja lokalnega pesemskega gradiva, z izvajanjem pa skrbi za kontinuiteto ljudskega petja in ga s svojo 'interpretacijo' nadaljuje in spreminja.

Skupina ohranja značilen način odprtega, glasnega petja, petja iz grla; umirjeno, rubato petje; tradicionalno ljudsko triglasje. Skupina poje na način a cappella, brez instrumentalne spremljave.

Ker so v današnjem času tovrstne skupine redke – predvsem to velja za področje Primorske in Notranjske – je skupina Bistrške škuorke prepoznavna ne le kot lokalna izvajalska skupina, temveč tudi kot predstavnica širšega območja.

Priloge

Bibliografija

Beltram, Vlasta [intervjuvanka] in Tomo **Šajn** (2006): Godci god'jo prav na glas. Kmalu razstava o ljudskem glasbenem izročilu v severni Istri, Čičariji, Brkinih in na Bistriškem. *Primorske novice* 59, 239 (14. 10.): 20.

Gerželj, Slavko (2006): *Brkini in sosednji kraji na prelomu tisočletja*. Vrhnika: Galerija 2.

Kranjac, Marino in Dario **Marušič** (ur.), *Godci god'jo prav na glas* (2005). Koper: Libris [knjižica ob CD].

Renčelj, Stanislav (2006): *Brkinske dobrote. An buot in denes*. Koper: Libris.

Sprehod z besedo in sliko skozi 110 let (2008). Ilirska Bistrica: Turistično društvo Ilirska Bistrica.

Zvočni zapis

Bistrške škuorke (2004). Ilirska Bistrica: Kulturno društvo Bistrške škuorke [Zvočna kaset, CD] (<http://www.bistrske-skuorke.si/pesmi.php>).

Godci god'jo prav na glas (2005) [Zvočni zapisi posameznih glasbil in godčevskih zasedb z razstave = registrazioni sonore dei singoli strumenti musicali e dei gruppi di suonatori rappresentati alla mostra] [Zvočni posnetek]. Koper: Libris. 1 CD (51 min, 21 sek) + knjižica ([4] str.).

Vizualni zapis

Bistrške škuorke. Ko se ljudska pesem ustavi med ljudmi. 10. obletnica (2004) [Videoposnetek.] Ilirska Bistrica] : TV Galeja. 1 videokaseta (VHS) (120 min): barve, zvok.